

MORTEN GAATHAUG

BJØRNSEN TALER OM FRED

MONTASJE

for resitasjon og klaver

Tekst:

Utdrag fra Bjørnstjerne Bjørnsons fredsartikler,
nennsomt tilrettelagt for dette verk av komponisten

Skrevet til jubileumsårets markering i Oppegård og Ski

2010

FORORD

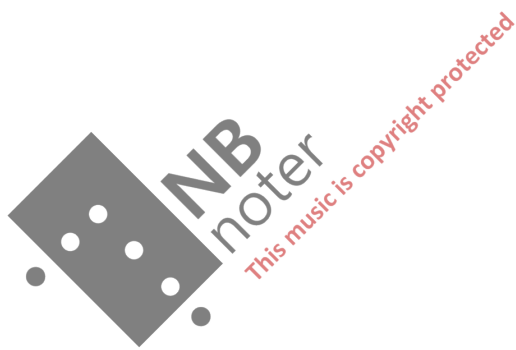
Bakgrunnen for det foreliggende arbeide er en Bjørnson-markering initiert av undertegnede i anledning 100-årsjubileet for forfatterens død, gitt i oktober 2010. Da jeg så muligheten av å kombinere to nyskrevne verk av meg selv (sangsyklusen "Eros", op. 79 og "Ballade" for horn og klaver, op. 81) med Griegs melodrama "Bergliot", og på dette grunnlag lage et kulturkafé-program med sammenbindende tekst, falt det meg naturlig - med mitt forhold til Slovakia - å trekke inn Bjørnsons engasjement mot undertrykkelsen av slovakene i 1907.

I dette engasjement inngår som en naturlig del en argumentasjon Bjørnson førte for fred, hele sitt liv, men særlig tydelig frem mot de urolige tider som oppsto i begynnelsen av forrige århundre. Fra min side er musikken en upretensiøs illustrasjon, kun beregnet på å ledsage de utvalgte tekstbrokker. Enkelte slovakiske folkemelodier opptrer dog som kulisser for å knytte stoffet til de faktiske begivenheter.

Ski, 11. juni 2010

Morten Saathaug

Durata 7 min.

Bjørnson taler om fred

Maestoso (♩ = 72)

Morten Gaathaug, 2010

Å føre en folkekrig hjemme, og samtidig stå opp i de internasjonale fredsmøter og deklamere om freden, det er utillatelig, det er humbug.

Det er... kongress-turisme.

Nærmere å fastslå hvorledes folkene heretter skal myrde hverandre, er ikke akkurat oppmuntrende for utsiktene til en verdensfred.

Og reglene for hvordan en stakkars overfalt provins har lov til å forsvare seg,
minner sterkt om rovdyreens vrede, når byttet er ved å komme unna.

20

Musical score for measures 20-22. The piece is in G major. Measure 20 features a piano introduction with a treble clef staff containing a series of chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. A *cresc.* marking is placed above the treble staff in measure 21. The score concludes in measure 22 with a final chord in the treble and a bass note in the bass.

23

sub. piu mosso

6

rit.

Musical score for measures 23-25. Measure 23 begins with a *ff* dynamic marking and a 5-measure rest in the treble staff. The treble staff contains a melodic line with a 5-measure rest in measure 24 and a 6-measure rest in measure 25. The bass staff features a rhythmic accompaniment with triplets in measures 24 and 25. A *rit.* marking is placed above the treble staff in measure 25.

Fredsvennen må begynne i sitt eget fedreland - med å bekjempe krigsmoralen.
Der skal han vinne sine sporer og gjøre seg verdig til den ære å dra på en internasjonal fredsforsamling og bli hørt der.

26

a tempo

Musical score for measures 26-29. The piece is in G major. Measure 26 begins with a *p* dynamic marking. The treble staff contains a melodic line, and the bass staff contains a rhythmic accompaniment. A large watermark reading 'NB noter' and 'This music is copyright protected' is overlaid on the score.

Er fredsvennen sønn av et folk som undertrykker andre folk, da må han tjene sin verneplikt i kamp mot slik urettferdighet.

30

Musical score for measures 30-33. The piece is in G major. Measure 30 begins with a melodic line in the treble staff and a rhythmic accompaniment in the bass staff. The score concludes in measure 33 with a final chord in the treble and a bass note in the bass.

Fredsvennene får lide det som det koster å reise seg mot en nasjonal fordom.

34

Musical score for measures 34-37. The piece is in G major. Measure 34 begins with a *p* dynamic marking. The treble staff contains a melodic line, and the bass staff contains a rhythmic accompaniment. The score concludes in measure 37 with a final chord in the treble and a bass note in the bass.

Under seilas i opprørt sjø, å holde tåkebilder for fast land, er farlig;

39

Musical score for measures 39-40. The score is written for piano in a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 5/4. The music features a complex, rhythmic bass line with many beamed notes and a more melodic treble line.

men å holde faste kystgrenser for tåkebilder - er enda farligere.

41

Musical score for measures 41-42. The score continues from the previous system, maintaining the same key signature and time signature. The bass line remains highly rhythmic, while the treble line has some melodic movement.

La aller først
hver i sitt land

ta opp til behandling
det som inneslutter
krigsfare.

43

Musical score for measures 43-44. The score is written for piano in a grand staff. The key signature changes to two sharps (F# and C#) and the time signature changes to 5/4. The music features a complex, rhythmic bass line and a more melodic treble line. Dynamics include *f*, *mf*, *p*, and *f*. A watermark "NB noter" and "This music is copyright protected" is visible over the score.

Rykke de nasjonale
fordommer

inn på samvittigheten.

Statsdannelsens
jernhårde nødvendighet

46

Musical score for measures 46-47. The score is written for piano in a grand staff. The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is 5/4. The music features a complex, rhythmic bass line and a more melodic treble line. Dynamics include *mf* and *p*. A watermark "NB noter" and "This music is copyright protected" is visible over the score.

er kjempen de da først kommer i kast med.

Han kan synes uovervinnelig.

At ondt skal være godt
og vold skal være rett,
når statsdannelsen krever det,
- det er fienden!

49

Musical score for measures 49-50. The score is written for piano in a grand staff. The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is 5/4. The music features a complex, rhythmic bass line and a more melodic treble line. Dynamics include *f*, *p*, and *mf*.

54

ff *p*

Statsdannelsen middelalderlige gjenferd må ikke lenger kunne kvele ånd. I våre dager vinner man intet ved det uten hat og krigsfare.

58

Dertil kommer at undertrykkerne taper den aktelse for andres rett, som er vilkåret for egen lykke.

Denne finnes nemlig alene i en mer humanitær livsanskuelse.

62

Fredsvennene kan være overbeviste om,
at uten den utryddes ikke krigen.

66

mp quasi improvisando

Det gjelder ikke alene

69

pp

det enkelte menneskes lidelser ved å krenkes og undertrykkes;
men den erobringens egoisme, som nærer seg av de andres undergang og smerte, den må utryddes.

72

3 3

Ellers blir det aldri fred;
for ellers blir krigen

aldri så avskydd
som den burde være.

75

mf *pp quasi da lontano*

Herskerfolkene er de ivrigste, hvor det gjelder fredsarbeidet.

Overhode de ivrigste, når det gjelder humanitet og rettsbevissthet. Men hjemme hos seg selv

80

3 3 3 3

undertrykker de andre folkegrupper.

85

3

De forbyr dem å bruke sine fedres, sin sjels tale;

89

3

de håner deres kjærlighet til historiske minner. De stenger museer, de konfiskerer midler,
som skulle forene dem med deres fedres liv. De skjeller dem ut i riksdagen for "Svin",

93

Musical score for measures 93-96. The score is in 5/4 time. The right hand features a melodic line with triplets and slurs. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

de kaster dem ned ad trappene,
og de spytter etter dem i bladene.

Det ene menneske eier ikke det andre,
heller ikke noe folk eier det andre mot dets vilje.

97

Musical score for measures 97-100. The score is in 5/4 time. The right hand continues the melodic line with triplets. The left hand has a more active bass line with eighth notes and rests.

Allegro (♩ = 120)

Meget få dannede mennesker tør enkeltvis si; jeg søker bare min egen fordel.

S^{va}

100

Musical score for measures 100-107. The score is in 2/4 time. The right hand has a rhythmic melody with accents and triplets. The left hand has a steady accompaniment of eighth notes. A watermark 'NB noter' is visible over the score.

Heller ikke mange politikere tør si; jeg søker bare mitt partis fordel.

(S^{va})

108

Musical score for measures 108-115. The score is in 2/4 time. The right hand continues the rhythmic melody with triplets. The left hand has a steady accompaniment of eighth notes.

Men alle statsmenn tør si; Jeg søker bare MITT FOLKS fordel.

(S^{va})

116

Musical score for measures 116-123. The score is in 2/4 time. The right hand continues the rhythmic melody with triplets. The left hand has a steady accompaniment of eighth notes.

Initiativet tilhører de små folk,
for deres liv er i fare.

Tempo I

123

Musical score for measures 123-126. The piece is in common time (C) and begins with a piano (*p*) dynamic. The melody is primarily in the right hand, with some accompaniment in the left hand. The key signature has one sharp (F#).

De små skal tale og vitne mot de store.
De små land skal vise sin tro frem og sette den opp for de stores rettferdighetsfølelse.

127

Musical score for measures 127-130. The piece continues with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand features a prominent triplet of eighth notes. The left hand provides a steady accompaniment of eighth notes.

Fredssaken består i å sette rettferdighet inn i stedet for makt, å tro mer på siviliserte menneskers sans for likhet - enn på egne våpen.

131

Musical score for measures 131-135. The piece continues with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand features a prominent triplet of eighth notes. The left hand provides a steady accompaniment of eighth notes.

Vårt valgspråk må være:

Gjør ikke mot andre, hva du ikke vil, at de skal gjøre mot deg.

136

Musical score for measures 136-138. The piece begins with a piano (*pp*) dynamic. The right hand features a rapid sixteenth-note triplet pattern. The left hand provides a steady accompaniment of eighth notes. The key signature changes to two sharps (F# and C#).

139

Musical score for measures 139-142. The piece continues with a piano (*pp*) dynamic. The right hand features a rapid sixteenth-note triplet pattern. The left hand provides a steady accompaniment of eighth notes. The key signature changes to one sharp (F#). The piece concludes with a fermata over the final note.